

Riskienhallintasuunnitelma 2023

Aluehallitus

19.12.2022

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	3
2.	Riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen periaatteet sekä käsitteet	4
3.	Arvio hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	5
4.	Riskienhallinnan kehittäminen	6
5.	Turvallisuuden kehittäminen	8
6.	Varautumisen kehittäminen	10
7.	Lopuksi	11

Liite 1. Arvio hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä.

Riskienhallintasuunnitelman laatijat

Arto Ranta

Sini Hyvönen

Mikko Koponen, ulkoasu

Taru Kotiniitty

Teemu-Taavetti Toivonen

Pasi Vainio, teksti

Riskienhallintasuunnitelma on käsitelty 8.12.2022 Pirkanmaan hyvinvointialueen johtoryhmässä.

1. Johdanto

Uusi Pirkanmaan hyvinvointialue aloittaa 1.1.2023. Muutoksen myötä myös riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen menettelyt muuttuvat vastaamaan uuden organisaation tarpeita ja toimia. Riskienhallinta-, turvallisuus- ja varautumistyö suunnitellaan vuosittain laadittavalla riskienhallintasuunnitelmalla. Riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen osalta moni asia kaippaa kehittämistä ja selkeyttämistä – uutta alkua sekä yhteistä suuntaa ja ohjausta.

Pirkanmaan hyvinvointialue on turvallisuuskriittinen organisaatio ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ydintä alueellaan. Sen pitää toimia 24/7/365. Tarve yhtenäiseen menettelyyn korostuu muutosvaiheessa. Tavoitteena on pyrkiä tukemaan oman hyvinvointialueen toimijoita niin, että niiden arki olisi turvallisempaa ja ennakoitavampaa.

Tärkeää on yhteinen ymmärrys tulevasta. Se tarkoittaa, että kokonaisuus huomioidaan kaikessa ja riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen ovat koko organisaation läpileikkaavana toimintona. Hyvinvointialueenkin riskienhallintaan, turvallisuuteen ja varautumiseen tulee nähdä jatkuvasti vaivaa ja niihin on syytä panostaa voimavaroja. Se tarkoittaa **riittäviä taloudellisia ja henkilöstövoimavaroja sekä osaamista**.

Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen tulee sisällyttää koko hyvinvointialueen rakenteisiin, jotta niillä on toivottua vaikuttavuutta ja että asiat jalkautuvat koko organisaatioon. Onnistunut organisointi on asioiden eteenpäin viemisen, kehittämisen ja yhteisen työn sekä tavoitellun tavoitteen kannalta erittäin tärkeää. Henkilökunnan osaamisen jatkuvaan kehittämiseen tulee nähdä alusta lähtien vaivaa.

Turvallisuustyötä tehdään ennakoiden ja hyvässä yhteistyössä kaikkien kanssa. Koko organisaatio osallistuu aktiivisesti turvallisuuden ylläpitoon ja kehittämiseen. Turvallisuustyön perustan muodostaa riskienhallinta. Toimintaamme kohdistuvia riskejä arvioidaan, käsitellään sekä seurataan säännöllisesti. Lisäksi varaudumme ensisijaisesti normaaliolojen häiriötilanteita varten.

Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen ovat osa johtamista. Strategisen turvallisuusosaamisen vahvistamiseen tulee nähdä vaivaa. On tärkeää luoda kokonaiskuvaa sekä edistää suunnitelmallista yhteistyötä. Samalla tulee kirkastaa hyvinvointialueen riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen periaatetason kysymykset, johtamisen vastuut ja luoda toimintatapa ja verkostot hyvinvointialueen riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen operatiiviseksi toteuttamiseksi.

Sen vuoksi tärkeää on tiedostaa se, että tulevassa muutoksessa asioista huolehtiminen ei saa keskeytyä. On tärkeää, ettei uudistus vaaranna jo toimivia ja vakiintuneita yhteistyömalleja ja -menettelyjä.

Riskienhallintasuunnitelma sisältää riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen kehittämisen tavoitteet, kuvaukset ja niihin liittyvät menettelyt. Riskienhallintasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on luoda riskienhallintajärjestelmä, jossa riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti kaikki osa-alueet huomioiden ja riskienhallinnan toteutus on suunnitelmallista ja järjestelmällistä.

2. Riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen periaatteet sekä käsitteet

Periaatteet kuvaavat hyvinvointialueen vaikuttavan toiminnan ominaisuuksia ja esittävät niiden tavoitteet ja tarkoituksen. Näiden periaatteiden avulla hyvinvointialueen pitäisi kyetä hallitsemaan epävarmuuden vaikutusta organisaation tavoitteisiin. Riskienhallinta kytetään tiiviisti hyvinvointialueen strategisiin kärkiteemoihin ja painopisteisiin. Sillä varmistetaan palveluiden toiminta ja laatu kaikissa olosuhteissa, toiminnan vaikuttavuus sekä talouden ja päätöksenteon lainmukaisuus, mukaan lukien hyvä hallinto.

Riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen periaatteet ovat:

1. **Varmistetaan tavoitteiden saavuttaminen.** Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen ovat osa kaikkia hyvinvointialueen toimintoja.
2. **Varmistetaan asiakkaiden ja henkilöstön kokemus turvallisuudesta.** Turvallisuuden tunne työn ja asiain lähtökohtana. Olemme turvallisuuskriittinen organisaatio ja pyrimme kaiken aikaa siihen, että turvallinen työskentely- ja asiointipaikka toteutuu. Turvallisuus on tapa tehdä työtä.
3. **Huolehditaan hyvästä johtamisesta.** Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen ovat osa johtamista.
4. **Hallitaan riskejä ja riskejä otetaan hallitusti.** Riskienhallintaa kehitetään jatkuvasti oppimisen ja kokemusten myötä.
5. **Turvataan toiminnan jatkuvuus varautumalla riskien toteutumiseen.** Palvelutuotantomme toimii kaiken aikaa 24/7/365. Keskeistä on reagoida aina sopivalla tavalla ja oikeaan aikaan.
6. **Toiminnan jatkuva kehittäminen, systemaattinen seuranta ja arviointi** (sisältäen mm. jalkautuksen, harjoitukset ja koulutuksen).

Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus strategisten, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Tarkoituksena on ennaltaehkäistä ja minimoida tunnistetuista riskeistä aiheutuvat menetykset ja toimeenpanna riittävät riskienhallinnan menetelmät. Sen vuoksi hyvinvointialueen toimialueilla, palvelulinjoilla ja tehtävälalueilla tulee olla ajantasainen, oikea ja kattava käsitys riskeistään.

Turvallisuustyön tavoitteena on koko organisaation turvallisuuskulttuurin parantaminen ja tarkoituksena ylläpitää ja parantaa turvallisuutta. Käytännön turvallisuustyö on ennaltaehkäisevää toimintaa onnettomuus- ja vaaratilanteiden sekä vahinkojen torjumiseksi ja toimintavalmiuksien luomista näiden tilanteiden varalta.

Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien ja palveluiden mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa tilanteissa. Varautumisen yhtenä keskeisenä tavoitteena on luoda ja varmistaa

mahdollisimman hyvät edellytykset häiriötilanteen hallinnalle ja siihen liittyvään johtamiseen. Varaudumme ensisijaisesti normaaliolojen häiriötilanteita varten, mutta myös poikkeusoloja varten. Häiriötilannehallinnan päivittäminen vastaamaan uuden hyvinvointialueen tarpeita on keskeistä.

Jatkuvuudenhallinta on toimintaa, jolla organisaatio varautuu hallitsemaan häiriötilanteet, mukaan lukien poikkeusolot ja jatkamaan toimintaa ennalta määritellyllä tavalla.

3. Arvio hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnassa tärkeää on olemassa olevan tiedon hyödyntäminen. Riskienhallinnan lähtötiedot perustuvat historiatietoihin ja nykyisiin tietoihin sekä tulevaisuutta koskeviin odotuksiin. Näihin tietoihin ja odotuksiin liittyvät rajoitukset ja epävarmuudet huomioidaan. Riskienhallintasuunnitelmaa varten on laadittu alla oleva arvio uuden Pirkanmaan hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Ne tulee huomioida hyvinvointialueen keskeisten toimintojen ja tehtävien osalta laajasti.

Henkilöstöriski. Lainsäädäntö asettaa vaateita henkilöstömitoitukseen, joka tuo hyvinvointialueelle riskejä, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa toimivien määrä ei riitä. Henkilöstön saatavuudesta, riittävydestä ja pysyvyydestä tulee huolehtia, jotta riski ei konkretisoidu ennakoimattomasti. Psykososiaalisia kuormitustekijöitä voidaan vähentää vahvistamalla työyhteisöjen voimavaratekijöitä, jotka vähentävät kuormituksen kokemista.

Kriittisen infrastruktuurin riski. Kansainvälisen turvallisuustilanteen aiheuttamat muutokset toimintaympäristössä voivat aiheuttaa heijastevaikutuksia myös Suomen kriittiselle infrastruktuurille ja siten myös hyvinvointialueelle. Mahdollisen energiakriisin aiheuttamat lyhyet ja etenkin pitkäkestoiset sähkökatkot vaikuttavat toimintaan. Sähkökatkojen aikana on haasteellista palvelutason säilyttäminen, työturvallisuuden ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistaminen.

Digitaalinen turvallisuus on uhattuna vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Tietojärjestelmien moninaisuuden liittyvät haavoittuvuudet vuodenvaihteessa. Informaatiovaikuttaminen, kyberhyökkäykset, hybridiuhkat ja muut tietoteknisen kehityksen vaarat tulee huomioida mm. kyvykkyyden ja osaamisen lisäämisellä

Rahoitusriski. Hyvinvointialueen rahoitus ei riitä suunniteltuun palvelutuotantoon. Rahoituksen riittävyys luo valmisteluun ja uuden hyvinvointialueen aloitukseen epävarmuutta.

Muutosriski. Uuden hyvinvointialueen aloittaessa ja organisaation toimintaympäristön muuttuessa varautuminen ja jatkuvuuden hallinta eivät ole riittävällä tasolla. Toimintavalmius on uhattuna, eikä sopimushallinta ole tavoitellulla tasolla. Kaikkiin asioihin ei ole yhteen sovitettua suunnitelmaa, joten pitää tukeutua olemassa oleviin suunnitelmiin tai niiden osiin.

Palvelutuotantoriski. Palvelutuotannon yhteensovittamisessa ei onnistuta. Toiminnallisia muutoksia ei saavuteta ja rakennus- sekä kunnostushankkeet viivästyvät, jolloin tilapäisratkaisujen paine kasvaa. Hyvinvointialueen asukkaiden ikääntyminen ja monikielisen väestön lisääntyminen sekä Ukrainan tilanne kasvattaa palvelutarvetta ja hoitovelkaa.

4. Riskienhallinnan kehittäminen

Kokonaisvaltaisen riskienhallintajärjestelmän luominen suunnitellusti koko uudelle hyvinvointialueelle on tärkeää. Uusi hyvinvointialue on laaja kokonaisuus ja sen toimintaan kohdistuu lukuisia riskejä. Ohjeistuksen jalkauttamista käytännön toiminnaksi tulee nähdä vaivaa. Johdon johtamistyyli on olennainen tekijä riskienhallinnan omaksumisessa ja riskienhallinnan profiili hyvinvointialueen johtamisfunktioiden joukossa tulee olla korkealla. Ylimmän johdon ja hallituksen riskitietoisuus sekä asenteet riskienhallintaa kohtaan ratkaisevat, kuinka riskienhallinnan prosessi ja menettelyt jalkautuvat koko organisaatioon.

Riskienhallinnan merkitys on korostunut erityisesti tehtävien organisointitapojen monimuotoistumisen myötä. Riskejä liittyy lähes kaikkeen toimintaan. Riskienhallinta ei siten kohdistu pelkästään taloudenhoitoon ja siihen liittyviin riskeihin. Hyvinvointialueen ohjeistuksessa tulee varmistaa, että kaikki ovat mukana toteuttamassa asioita omalta osaltaan. Riskit omistetaan ja niitä hallitaan tehtäväalueilla ja palvelulinjoilla.

Riskienhallinnan ohjaus 2023

Ohjaustasot	Ohjaus / toiminta
<ul style="list-style-type: none"> Aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja (strateginen ohjaus) Hyvinvointialueen konsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan strateginen ohjaus, yhteensovittaminen, riskienhallinnan kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kokonaiskuvan luominen Riskienhallinnan puitteet ja organisoitumisen kehittäminen Merkittävimmät hyvinvointialueen strategian toteuttamista ja tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan –perusteet Riskienhallinnan muu tarvittava dokumentaatio
<ul style="list-style-type: none"> Tehtäväalueet ja palvelulinjat Operatiivinen riskienhallinta Dokumentointi ja raportointi 	<ul style="list-style-type: none"> Johtajat huolehtivat riskienhallinnasta oman tehtäväalueensa osalta Riskit omistetaan ja niitä hallitaan tehtäväalueilla ja palvelulinjoilla Riskit arvioidaan sähköiseen järjestelmään Riskienhallinta on tehtäväalueen itsensä tehtävä

Riskienhallinnan kehittämisen tavoitteet ovat:

- 1) Tavoitteena on luoda riskienhallintajärjestelmä, jossa riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti kaikki osa-alueet huomioiden ja riskienhallinnan toteutus on suunnitelmallista ja järjestelmällistä.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että riskienhallinnan osalta vuosi 2023 on ennen kaikkea johdon riskienhallinnan menettelyjen yhdenmukaistamisen ja orientoitumisen vuosi. Se tarkoittaa sitä, että menettelyjen tasalaatuisuuden takaamiseksi liikkeelle lähdetään ylimmästä johdosta.

Hyvinvointialueen johtoryhmä ja tehtäväalueiden johtoryhmät alkuun saattavat omat riskienhallintamenettelynsä ja raportoivat merkittävimmät riskinsä. Riskienhallinnan raportointi toteutetaan kolmen kuukauden välein. Riskienhallinta on koko organisaation kattava jatkuva prosessi ja siihen liittyy keskeisesti riskienhallintaa toteuttava johdon palaveri eli riskienhallintaseminaari.

- 2) Huolehtia siitä, että riskienhallintaan liittyvät vastuut ja menettelytavat ovat toimijoiden tiedossa. Tärkeää on omaksua koko organisaatiossa ennakoiva ja riskipohjainen ajattelu- ja lähestymistapa asioihin.
- 3) Tavoitteena on selkeyttää riskienhallintatyötä. Samalla pyritään pitämään asiakirjojen määrä kohtuullisena.
- 4) Riskienhallinnan sähköinen tallennusalue Granite otetaan käyttöön hyvinvointialueella ja aluksi johtoryhmässä ja tehtäväalueiden johtoryhmissä, jonne dokumentoidaan omat tunnistetut merkittävimmät riskit ja niiden hallinta. Granite varmistaa systemaattista riskienhallintaa. Sen avulla riskit on selkeästi vastuutettu ja hallintatoimenpiteet kuvattu. Yhdenmukainen arviointi mahdollistaa selkeän raportoinnin, jonka avulla seuranta voi tehdä.
- 5) Samaan aikaan jatketaan riskienhallintamenettelyjen valmistelua koko organisaation osalta.

Riskienhallinta muodostuu prosessista, jossa ensin tunnistetaan tai kartoitetaan riskit, sitten arvioidaan niiden todennäköisyys ja mahdolliset seurausvaikutukset, valitaan riskin hallitsemiseksi sopiva keinovalikoima ja lopuksi seurataan riskienhallintatoimenpiteiden tuloksia. Näiden tulosten perusteella taas jatkuvasti parannetaan riskien hallitsemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Riskienhallintaprosessi on siis jatkuva prosessi, joka sinänsä ei milloinkaan tule valmiiksi, vaan kehittyy koko ajan olosuhteiden muutosten mukana.

Johdon päätökset riskienhallintatoimenpiteistä tehdään riskinarviointien perusteella. Riskien käsittely on tärkeysjärjestyksessä olevien riskien käsittelyä ja se voi olla riskin hyväksymistä, pienentämistä, siirtämistä tai välttämistä jne. Päätöksiä tehtäessä tulee ensisijaisesti lisätä sellaisia käytäntöjä tai toimintatapoja, jotka lisäävät koko yhteisön turvallisuutta. Tällaisia ovat toimintaohjeiden laatimiset, tiedonkulun ja työsuunnittelun parantaminen, yhteiset pelisäännöt sekä vastuista sopiminen.

5. Turvallisuuden kehittäminen

Tulevan muutoksen myötä on syytä päivittää omaan turvallisuuteen liittyvät menettelyt. Tavoitteena on turvallisuusmenettelyiden selkeys ja sen edelleen kehittäminen jatkuvan parantamisen mukaisesti.

Organisoituminen ja tavoitteiden asettelu ovat tärkeä osa kaikkea toimintaa, myös turvallisuustyössä. Hyvälle turvallisuuskulttuurille on ominaista, että menettelyt, veloitteet ja ennaltaehkäisevä toiminta ovat keskeisesti esillä ja turvallisuuteen liittyvien menettelyiden organisoituminen on tarkoituksenmukaista ja toimivaa. Monien turvallisuuteen liittyvien asioiden ennalta ehkäisy on taloudellisesti kannattavampaa kuin seurausten korjaaminen.

Hyvä turvallisuusyhteistyö on:

- Yhteistyölähtöistä
- Vastuullista ja vastuuta jakavaa
- Osallistavaa
- Avointa ja ymmärrettävää
- Ennakoivaa ja suunnitelmallista

Jatkossa hyvinvointialueen turvallisuusyhdyshenkilöt ovat merkittävä osa turvallisuuskulttuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä sekä sen jalkauttamisessa. Turvallisuusyhdyshenkilöiden rekrytointiin tulee nähdä alusta lähtien vaivaa.

Riskienhallintakoulutus ja siihen liittyvän oppimisen ja osaamisen kehittäminen on tärkeä osa toimivaa turvallisuustyötä. Henkilökunnan kouluttaminen tunnistamaan riskejä ja toimimaan hätätilanteissa on tehokasta riskien ehkäisyä.

Turvallisuuden omavalvontaa ja omavalvontasysteemiä, joka varmistaa yksikön omavalvonnan toimivuutta, kehitetään edelleen. Omavalvonnalla tarkoitetaan työyksikössä tai osastolla omatoimisesti tehtäviä turvallisuustarkastuksia riskienhallinnassa tunnistettujen riskien ehkäisemiseksi. Omavalvontaa kehitetään laatimalla tarkastuslistoja, jotka auttavat kiinnittämään huomiota turvallisuuden kannalta oleellisiin puutteisiin. Yhtä lailla tulevan omavalvontalain menettelyt otetaan hyvinvointialueella käyttöön.

Intranetin turvallisuussivuston kehittämisessä tulee huomioida riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen asiat sekä käyttäjien tarpeet. Riskiviestinnän menettelymahdollisuudet osana hyvinvointialueen viestintää tulee pohtia. Riskiviestintä eroaa kriisiviestinnästä siinä, että kriisiviestintä on kriisin aikaista viestintää. Riskiviestintä on ennakoivaa viestintää riskeistä eli mihin pitäisi riskien ennalta ehkäisemiseksi panostaa, ja mihin tulisi varautua, sekä kiinnittää jo ennakolta huomiota.

Kiinteistöturvallisuudesta huolehtiminen kaiken aikaa on tärkeää. Siihen kuuluu mm. valvomosta, vartioinnista, kameravalvonnasta ja sairaalatekniikasta huolehtiminen. Ympäristöturvallisuus huomioidaan laajasti. Paloturvallisuudesta huolehtiminen on kaikkien yhteinen ja tärkeä asia. Tulipalon välttämiseksi tulee tehdä kaikki tarpeellinen. Uusi omavalvontalaki on tulossa voimaan ja senkin rakenteet ja menettelyt tulee huomioida.

Asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä digitaaliseen turvallisuuteen kiinnitetään huomioita. Työturvallisuusriskit arvioidaan. Työsuojelun ja työturvallisuuslain mukainen riskien arviointi käsittää työolojen arvioinnin ja kehittämisen.

Alueellinen yhteistyö muiden turvallisuustoimijoiden (viranomaiset, kunnat, järjestöt, elinkeinoelämä, seurakunnat ym.) kanssa on keskeistä ja se tulee suunnitella ja järjestää erikseen. Hyvinvointialue osallistuu osaltaan turvallisuusyhteistyöhön ja olemme sen tärkeä osa. Tärkeää on ponnistella yhdessä alueellisen turvallisuuden edistämiseksi. Monien turvallisuuteen liittyvien asioiden ennaltaehkäisy on taloudellisesti kannattavampaa kuin seurausten korjaaminen.

Hyvinvointialueen poikkihallinnollinen ja moniammatillinen **sisäinen turvallisuusyhteistyö** on tärkeää organisoida koko hyvinvointialueen osalta niin, että yhteistyö kattaa koko organisaation riittävän laajasti. Tärkeää on alusta lähtien varmistaa yhteistyöhön riittävät henkilövoimavarat.

Koko hyvinvointialueelle on syytä perustaa **uutena poikkihallinnollinen ja moniammatillinen turvallisuusryhmä tai jopa useampia turvallisuusryhmiä**, jotka kehittävät ja yhteen sovittavat hyvinvointialueen riskienhallinta, turvallisuus- ja varautumistyötä. Tärkeää on kaiken aikaa huomioida tiedon välitys ja vertaistuki.

Hyvinvointialue on organisaationa iso ja sen palvelutuotanto on laajaa. Sen vuoksi turvallisuusyhteistyön osalta on keskeistä varmistaa, että turvallisuuden toimeenpanovastuuta toteutetaan osaltaan perustamalla **omia turvallisuusryhmiä**. Sen myötä hyvinvointialueen tehtävälueille, palvelutuotantoon, palvelulinjoille ja toimialueille on syytä perustaa toimivat, omat turvallisuusryhmät vastaamaan omia, tarkoituksenmukaisia tarpeita ja niiden tavoitteet määritellään kussakin työryhmässä.

On selvää, että jatkossa ja edellisten lisäksi, on syytä perustaa joustavasti ja tarpeen mukaan erilaisia ohjausryhmiä, työryhmiä, projekteja ja hankkeita tms., jos niille nähdään toimeenpanon edistämiseksi tarvetta.

Hyvinvointialueen organisaatorakenteen täsmentyessä, on syytä laatia sisäisestä turvallisuusyhteistyöstä ja turvallisuustyöryhmämenettelyistä tarkempi **menettelykuvaus**, jossa on kuvattuna riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen yhteistyömenettelyt eri työryhmien osalta.

Jokaisen turvallisuustyöryhmän tulee suunnitella menettelynsä. Lisäksi työryhmissä on tärkeää alusta lähtien ottaa käyttöön kokousten dokumentointi eli kokouksista kirjataan aina muistiot. Muuten asioita ei voi jälkikäteen todentaa.

6. Varautumisen kehittäminen

Oma varautuminen tulee päivittää vastaamaan uuden hyvinvointialueen tarpeita. Tähän liittyy valmiussuunnittelusta huolehtiminen, hälytysjärjestelyt, materiaalin varautuminen, henkilöstön osaamisen varmistaminen ja harjoittelu.

Varautumisen tasoja on ainakin neljä, jotka tulee huomioida:

1. Hyvinvointialueen sisäinen varautuminen, joka valmistellaan yhteistyössä tehtäväalueiden kanssa
2. Tehtäväkohtainen varautuminen, josta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen substanssilainsäädännössä
3. Sopimusperusteinen varautuminen. Sen myötä tulee huomioida mm. SOPIVA-lausekkeet kriittisten palvelusopimusten ja sopimusketjujen jatkuvuuden turvaamiseen
4. Alueellinen yhteinen varautuminen käsittää yhteistyön viranomaisien, kuntien, järjestöjen, elinkeinoelämän, seurakuntien ym. kesken

Hyvinvointialue osallistuu osaltaan alueellisen, yhteisen varautumisen viranomaisyhteistyöhön ja olemme sen tärkeä osa. Hyvinvointialueen omaa kriisinkestävyyttä parannetaan varmistamalla, että oma valmius ja paikallinen yhteistyö ovat kunnossa. Jatkuvuudenhallintaan ja valmiussuunnitteluun liittyvät menettelyt tunnustetaan ja suunnitellaan tarvittavat kehittämistoimet.

Omalta osaltamme huolehdimme, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueellaan ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti.

Huolehdimme myös siitä, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävällä hyvinvointialueella ja HUS-yhtymässä tulee yhteistyöalueen tilannekuvan luomista ja ylläpitämistä varten olla sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus. Uusi Pirkanmaan hyvinvointialueen Sote-valmiuskeskus on tärkeä osa hyvinvointialueen valmiuden kehittämistä.

Alueellisen varautumisen lähtökohtana on alueellinen riskinarviointi. On välttämätöntä arvioida erilaisia uhkailmiöitä ja -tekijöitä yhdessä, sillä se on varautumisen perusta. Jos emme ymmärrä

uhkia, emme pysty niihin oikealla tavalla varautumaan. Toteutuessaan uhkan vaikutus on pienempi, kun siihen on oikealla tavalla varauduttu.

Viranomaisyhteistyöllä pyritään siihen, että erilaisissa häiriötilanteissa yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeiset viranomais- ja muut palvelut toimivat mahdollisimman hyvin ja että yhteisö palautuisi häiriöstä mahdollisimman nopeasti. Häiriötilanteessa ja sen hallinnassa ratkaisevassa asemassa on eri turvallisuustoimijoiden tilannekohtainen ja yhteinen toimintakyky. Turvallisuus on jatkossakin yksi yhteiskuntamme kulmakivi.

Erityisesti tulee pohtia sitä, miten valmius hyvinvointialueen tehtäväalueilla ja palvelulinjoilla kehittyisi. Suuronnettomuusvalmiudesta ja materiaalisesta huoltovarmuudesta huolehditaan. Sopimusperusteinen varautuminen ja SOPIVA-lausekkeiden käyttö tulee huomioida kriittisten palvelusopimusten ja sopimusketjujen jatkuvuuden turvaamisessa. Hyvinvointialue osallistuu valmius- ja suuronnettomuusharjoituksiin.

7. Lopuksi

Kaikessa toiminnassa on erityisen tärkeää varmistaa yhteinen suunta ja rakentaa yhdessä niitä polkuja, jotka johtavat tavoitteeseen ja edistävät siten kokonaisuutta. Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen ovat osa johtamista. Tärkeää on kehittää hyvinvointialueen turvallisuuskulttuuria ja huolehtia turvallisuudesta koko organisaation läpileikkaavana toimintona. Keskeistä on varmistaa, että jokainen tehtäväalue ja palvelulinja ovat turvallisia työskentely- ja asiointipaikkoja.

Vähät voimavarat on syytä käyttää ennen kaikkea tekemiseen ja toimintaan sekä erityisesti siihen, että tehdään oikeita asioita. Lisäksi tämän riskienhallintasuunnitelman jalkauttamiseen tulee varata riittävästi voimavaroja.

Tärkeää on turvallisuus- ja riskienhallintatyön sekä varautumisen tavoitteen huolellinen määrittely, selkeyden tavoittelemisen ja pitkäjänteinen kehittäminen. Sen vuoksi on tärkeää varmistaa vuoropuhelu eri tarpeista laajasti johdon ja asiantuntijoiden kanssa, jotta osutaan mahdollisimman hyvin kohdalleen, mitä riskienhallinta, turvallisuus ja valmiuden ylläpitäminen sekä varautuminen ovat uudella hyvinvointialueella. Suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen on keskeistä.

Liite 1. Arvio hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä.

1. Henkilöstöriski

Henkilöstömitoitus. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten saatavuus, riittävyys ja pysyvyys.

2. Kriittisen infrastruktuurin riski

Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset, energiakriisi, sähkökatkot, palvelutason säilyttäminen.

3. Digitaalinen tuvallisuus

Tietojärjestelmien moninaisuus ja haavoittuvuudet, informaatio- ja kybervaikuttaminen, hybridiuhat.

4. Rahoitusriski

Rahoituksen riittävyys luo epävarmuutta hyvinvointialueen aloitukseen, rahoitus ei riitä suunniteltuun palvelutuotantoon.

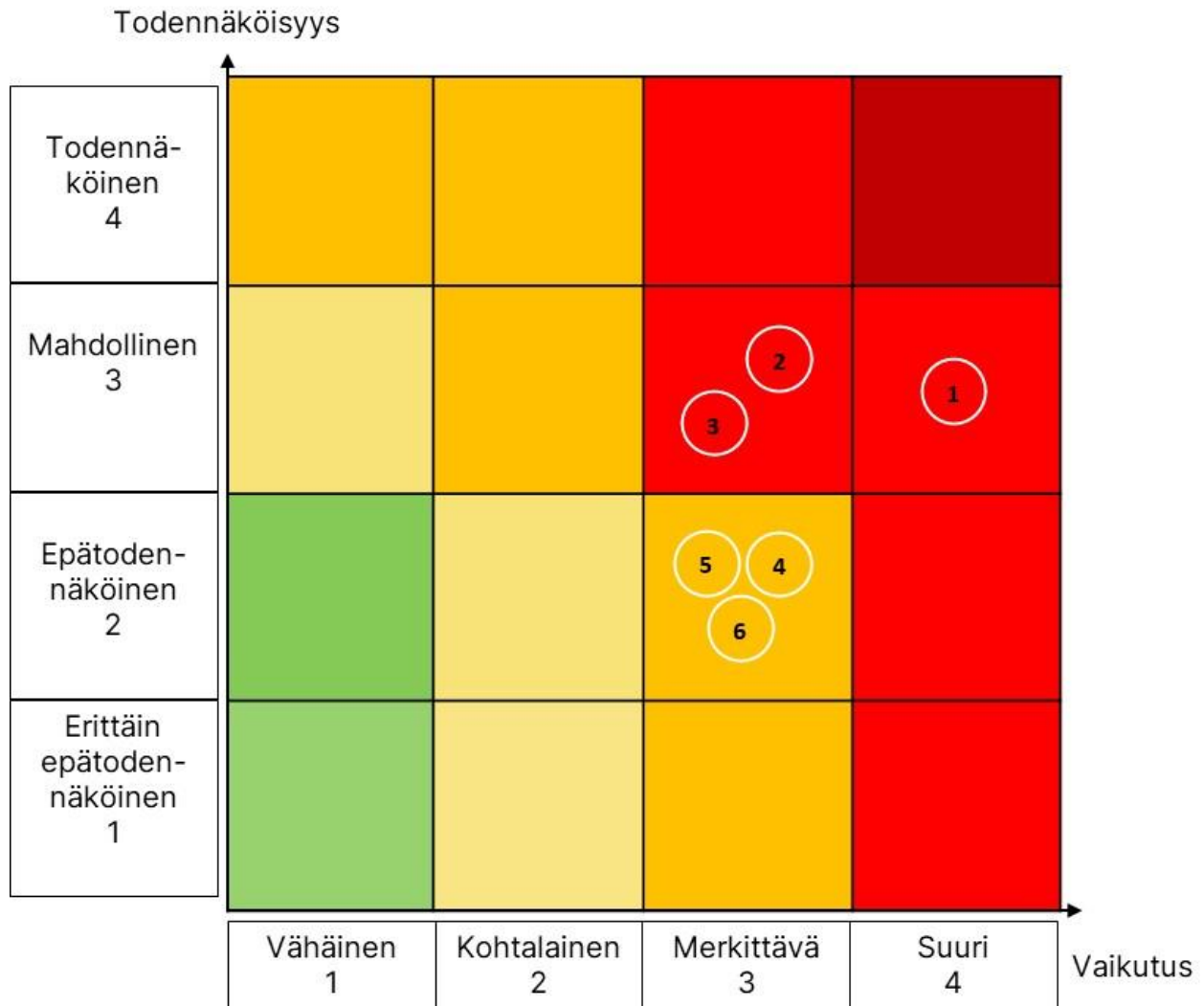
5. Muutosriski

Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta eivät ole riittävällä tasolla, toimintavalmius, sopimukset, toiminnan yhteensovitus.

6. Palvelutuotantoriski

Palvelutuotannon järjestäminen ja yhteensovitus epäonnistuu, rakennus- ja kunnostushankkeet viivästyvät, tilapäisratkaisuihin tukeutuminen. Väestön ikääntyminen, hoitovelan ja palvelutarpeen kasvu.

Riski	Riskialue	Todennäköisyys	Vaikutus	Riskiluokka	Vastuhenkilö
Henkilöstöriski	Strateginen	Mahdollinen (3)	Suuri (4)	12	Taru Kuosmanen, Mika Kontio, Taina Niiranen
Kriittisen infrastruktuurin riski	Strateginen	Mahdollinen (3)	Merkittävä (3)	9	Pekka Erola
Digitaalinen turvallisuus	Strateginen	Mahdollinen (3)	Merkittävä (3)	9	Pekka Erola
Rahoitusriski	Strateginen	Epätodennäköinen (2)	Merkittävä(3)	6	Juhani Sand
Muutosriski	Strateginen	Epätodennäköinen (2)	Merkittävä (3)	6	Juhani Sand
Palvelutuotantoriski	Strateginen	Epätodennäköinen (2)	Merkittävä (3)	6	Taru Kuosmanen, Mika Kontio